Könssjukdomar och sexuellt överförbara infektioner

Klamydia

Klamydia är en vanlig könssjukdom i Sverige. Infektionen orsakas av en bakterie och sprids framförallt genom slidsamlag eller analsamlag.

Det är viktigt att du testar dig för klamydia om du misstänker att du blivit smittad. Därmed kan du få tidig behandling och förhindra att smitta andra. Du kan testa dig tidigast en vecka efter att du tror att du kan ha blivit smittad.

De flesta får inga symtom när de har fått klamydia. Därför är det viktigt att du testar dig om du haft sex utan kondom med en ny eller tillfällig partner. Den eller de du har haft sex med bör också testa sig.

Du kan få ett eller flera av de här symtomen om du har klamydia:

- Det svider när du kissar.
- Du har flytningar från underlivet eller urinröret.
- Du blöder mellan dina menstruationer.

Du kan också få ont i pungen eller nedre delen av magen.

Det bästa sättet att undvika att få klamydia är att användakondom, femidom eller slicklapp när du har sex med någon annan.

Det är viktigt att du testar dig för klamydia om du har haft oskyddad sex eller har symtom som kan bero på klamydia.

Det finns tester du kan göra själv hemma. Du kan läsa mer om dem i nästa kapitel.

Du kan testa dig på en <u>vårdcentral</u>, <u>barnmorskemottagning</u> eller en hud- och könsmottagning, en så kallad <u>venereologmottagning</u>. De har olika namn på olika ställen i landet, till exempel könsmottagningen, Sesam, mottagningen för sex- och samlevnad, STD-mottagning eller STI-mottagning.

Du kan också kontakta en <u>ungdomsmottagning</u>. Till ungdomsmottagningen kan du gå från att du är 12 eller 13 år tills du är mellan 20 och 25 år, det är olika på olika mottagningar.

Du kan testa dig på en mottagning eller genom ett test som du beställer på internet eller köper på ett apotek. Du bör alltid välja att testa dig på en mottagning om du har möjlighet till det. Då får du prata med sjukvårdspersonal och proverna tas på rätt sätt. Provtagning på mottagning är alltid gratis.

Klamydiatester kan fungera sämre om provet tas under de dagar du har riklig mens.

Du kan boka tid på en mottagning för att ta ett klamydiatest. En del mottagningar har drop in-tider som du inte behöver

boka.

När du kommer till mottagningen får du prata med en barnmorska, läkare eller sjuksköterska. Du får berätta när och hur du har haft sex.

Hur och var du tar testet, beror på hur du har haft sex.

Du kan få lämna ett prov från slidan. Det kan du ibland få göra själv med en bomullspinne som du snurrar lätt mot slidväggen en bit in i slidan. Det gör inte ont att ta slidprovet.

Du kan få lämna ett prov från analöppningen om du har haft<u>analsamlag</u>. Provet kan du ibland få ta själv med en bomullspinne.

Du kan få lämna ett urinprov om du har en penis.

I vissa fall kan du få lämna prov från munnen.

<u>Du kan logga in och beställa ett gratis klamydiatest på internet</u>. För att kunna beställa ett test måste du vara folkbokförd i en region som erbjuder klamydiatest genom internet. Du kan beställa testet till en annan adress än den du står skriven på.

Det finns också klamydiatest att köpa på apotek men de är inte gratis.

I testet finns redskap och instruktioner för hur du ska göra. När du tagit proverna skickar du dem till ett laboratorium som gör en analys.

De tester som du kan göra själv hemma visar bara om du har klamydia i slidan eller urinröret. Testresultatet är inte helt säkert om du tar antibiotika när du tar testet.

Provsvaret brukar komma inom en vecka. Visar provet att du har klamydia är det ett säkert resultat. Du kan behöva ta om provet även om det är negativt. Det behöver du till exempel göra om du tog provet innan det gått en vecka sedan du senast hade sex.

Du måste kontakta en mottagning för behandling och smittspårning om du tagit ett test själv och testet visar att du har klamydia. Du kan kontakta samma slags mottagningar som utför testet. De finns listade högre upp i detta kapitel.

Du behöver få behandling på en mottagning om testet visar att du har klamydia.

Klamydiainfektioner behandlas med <u>antibiotika</u>. Antibiotikan tar du som tabletter. Ibland kan du få biverkningar som till exempel illamående och diarré.

Du kan behöva lämna ett kontrollprov om du har glömt att ta antibiotikan enligt anvisningen eller om du har haft sex med någon under behandlingen. Det gäller också om du har haft diarré, kräkts eller är gravid. Rutinerna för kontrollprov kan variera.

Du behöver inte göra något kontrollprov efter avslutad behandling om du har följt läkarens råd och har tagit antibiotikan på rätt sätt.

All behandling för klamydia är alltid gratis.

För att undvika smittspridning eller att infektionen kommer tillbaka bör du undvika slidsamlag, anala samlag och munsex tills hela behandlingen är avslutad. Har du ändå sex, måste du berätta för den du har sex med att du har klamydia och

ni måste använda skydd.

Om du regelbundet har sex med en person bör den personen testa sig och vara färdig med sin egen behandling innan ni har sex igen.

Eftersom klamydia smittar lätt och kan ge allvarliga följdsjukdomar finns den med i smittskyddslagen. Alla som kan ha klamydia måste därför lämna klamydiaprov. Du måste berätta vilka du haft sex med för den vårdpersonal som ska ta reda på om fler kan ha blivit smittade om provet visar att du har klamydia.

Här är exempel på vad du kan ge för information:

- Berätta när ni hade sex senast.
- Berätta vad personen heter.
- Berätta hur gammal personen är.
- Lämna personens telefonnummer om du kan det.
- Du kan berätta personens adress om du vet den.

Den du haft sex med får inte reda på vem som har lämnat uppgifterna.

Du kan välja om du vill berätta för den som du haft sex med innan smittspåraren hör av sig. Du kan också låta smittspåraren lämna informationen. Den som behöver komma och testa sig kontaktas med ett brev eller telefonsamtal och informeras om att hen måste testa sig.

I smittskyddslagen finns förhållningsregler som ska stoppa sjukdomar som klamydia, så att de inte sprids.

Det här är reglerna som gäller om du har fått klamydia:

- Du måste komma på återbesök om läkaren säger det.
- Du måste berätta att du har klamydia eller kanske har klamydia om du har sex innan provtagningen och behandlingen är färdig.
- Du måste använda skydd om du har sex innan provtagningen och behandlingen är färdig.

Du kan ta kontakt med smittskyddsläkaren i din region om du har fått en förhållningsregel som du tycker är fel.

Klamydia sprids framför allt när slemhinnor kommer i kontakt med varandra, till exempel genom samlag utan kondom. Det kan vara genom slidsamlag eller analsamlag och ibland vid munsex. Klamydia kan också spridas när du använder samma sexleksaker som någon annan. Du kan bli smittad av klamydia flera gånger.

Klamydia kan också finnas i svalget. Det är oklart hur vanligt det är med smitta från mun till könsorgan. Därför är det säkrast att använda kondom eller slicklapp även vid munsex om du har sex.

Du kan föra över klamydiainfektionen till ögonen om du får infekterat underlivssekret på fingrarna. Ögonen kan börja klia, svida eller bli rinniga och kladdiga. Oftast får du en sådan infektion i ena ögat.

Klamydia smittar inte genom handslag, kläder, handdukar eller på toaletter. Det beror på att bakterien inte överlever utanför kroppen.

En obehandlad klamydiainfektion kan göra så att äggledarna blir inflammerade och skadade. Det kan göra att du senare får problem med att bli gravid.

Ägget från äggstocken kan fastna i äggledaren om den är skadad. Då kan ägget antingen inte befruktas eller orsaka ett <u>utomkvedshavandeskap</u>. Utomkvedshavandeskap kan vara ett mycket allvarligt tillstånd.

Även vid infektion av bitestiklarna finns det risk för sterilitet.

Du kan behandlas även om du är gravid och har klamydia. Det är också viktigt att du lämnar ett kontrollprov en månad efter avslutad behandling för att se om du blivit av med infektionen.

Fostersäcken kan bli infekterad och barnet kan födas för tidigt om du inte får behandling. Barnet kan också smittas vid förlossningen och få en ögoninfektion eller en lunginfektion som orsakats av klamydia.

Klamydiainfektion orsakas av en bakterie. Bakterien finns främst i slemhinnorna i slidan, livmodern och urinröret. Bakterien kan ibland finnas i äggledarna, ändtarmen och bitestiklarna.

Från underlivet sprider sig bakterien längs slemhinnorna i könsorganen och i urinröret.

Klamydiabakterien kan finnas i kroppen länge utan att ge besvär. Hur länge är det ingen som riktigt vet, men troligtvis upp till ett par år.

För att du ska kunna vara delaktig i din vård och behandling är det viktigt att du<u>förstår informationen du får</u> av vårdpersonalen. Ställ frågor om du inte förstår.

Även barn ska vara delaktiga i sin vård. Ju äldre barnet är desto viktigare är det.

Du har möjlighet att <u>få hjälp av en tolk om du inte pratar svenska</u>. Du har också möjlighet att <u>få hjälp av en tolk om du</u> har en hörselnedsättning.

MER PÅ ANDRA WEBBPLATSER

- Folkhälsomyndigheten
- UMO Skydd mot könssjukdomar
- UMO -Klamydia
- UMO Kondom
- UMO Film: Hur sätter man på en kondom?

Senast uppdaterad:

2024-03-05

Redaktör:

Ida Friedmann, 1177.se, nationella redaktionen

Granskare:

Universitetssjukhus, Umeå
Könsorganen består av flera delar och har flera olika funktioner. Några delar sitter utanpå kroppen och du kan se dem eller känna på dem. En del sitter inuti kroppen. Könsorganen gör det också möjligt att ha sex och att fortplanta sig.
Det manliga könsorganet består av flera olika delar. Några sitter utanpå kroppen och en del sitter inuti kroppen.
Kondom och femidom skyddar mot könssjukdomar. Använd kondom eller femidom om du har vaginala eller anala samlag med någon annan.
På 1177.se får du råd om hälsa och information om sjukdomar och vilka mottagningar du kan kontakta. Logga in för att läsa din journal och göra dina vårdärenden. Ring telefonnummer 1177 för sjukvårdsrådgivning dygnet runt. 1177 ger dig råd när du vill må bättre.
Behandling av personuppgifter
Hantering av kakor
Inställningar för kakor
1177 – en tjänst från <u>Inera.</u>

Elisabet Nylander, läkare, professor i hudsjukdomar och könssjukdomar, Umeå universitet och Norrlands